

Het gemeentelijk referentiemodel

1.	Inleiding	1
2.	De onderhandelingsruimte	1
2.1	Technische ruimte	2
2.1.1	Doorwerking ontwikkeling van het gemeentefonds	2
2.1.2	Doorwerking ontwikkeling van de arbeidsvoorwaarden in de marktsector	2
2.2.	Beleidsmatige ruimte	3
2.3	Onderhandelingsruimte arbeidsvoorwaarden	4
2.4	Schematische samenvatting	4
3.	De arbeidsvoorwaardenonderhandelingen in 2009	4

1. Inleiding

Het College voor Arbeidszaken (CvA) stelt altijd voorafgaand aan de CAO-onderhandelingen de onderhandelingsruimte vast. De rekengroep ondersteunt het CvA hierbij.¹

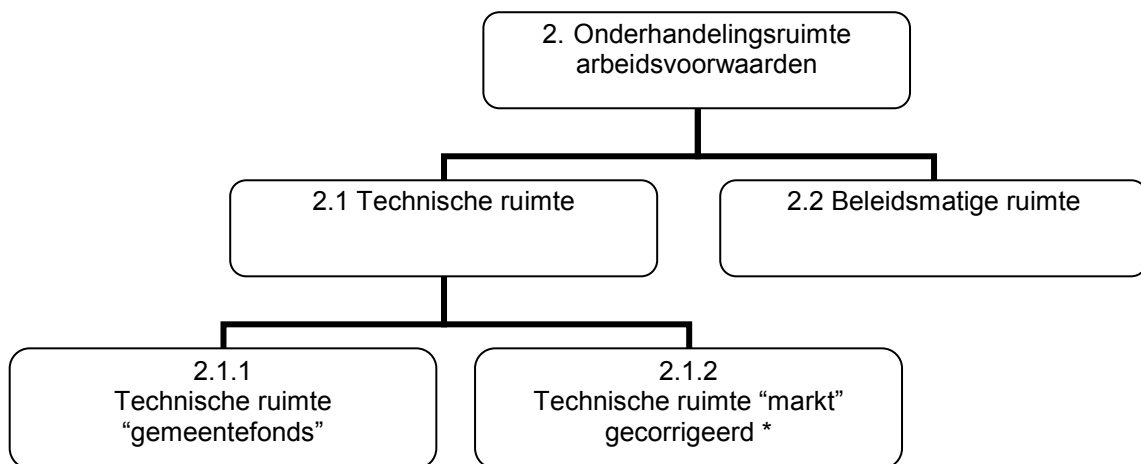
De *onderhandelingsruimte* wordt voorafgaand aan de onderhandelingen vastgesteld en dient als leidraad voor de gemeentelijke CAO-onderhandelingen. Deze ruimte wordt vastgesteld aan hand van de ontwikkeling van het gemeentefonds en de ontwikkelingen van de arbeidsvoorwaarden in de marktsector. Hierop kan uiteindelijk nog een beleidsmatige aanpassing worden toegepast.

Gemeenten moeten het uiteindelijke onderhandelingsresultaat financieren met de *beschikbare financiële ruimte* voor de arbeidsvoorwaarden. De beschikbare financiële ruimte is de financiële ruimte die gemeenten in een bepaalde contractperiode beschikbaar hebben voor verbetering van de arbeidsvoorwaarden. De beschikbare financiële ruimte wordt voor een belangrijk deel bepaald door ontwikkelingen in de algemene uitkering uit het gemeentefonds, maar ook door andere zaken als belastinginkomsten en niet-loongerelateerde uitgaven.

Hoofdstuk 2 introduceert het 'gemeentelijk referentiemodel', waarmee het CvA de onderhandelingsruimte vaststelt. Hoofdstuk 3 gaat over de manier waarop het referentiemodel in de volgende CAO-onderhandelingen wordt gebruikt.

2. De onderhandelingsruimte

De onderhandelingsruimte wordt vastgesteld op basis van het gemeentelijk referentiemodel. De onderhandelingsruimte bestaat uit een technisch deel (de technische ruimte) en een beleidsmatig deel (de beleidsmatige ruimte). Het technische deel houdt rekening met de groei van het gemeentefonds (het accres) en de ontwikkeling van de arbeidsvoorwaarden in de marktsector. Het beleidsmatige deel houdt rekening met zaken als de financiële positie van gemeenten, de situatie op de arbeidsmarkt en de kwaliteit van dienstverlening en personeel. Dit kan als volgt schematisch worden weergegeven:

* De technische ruimte markt wordt gecorrigeerd voor het verschil in werkgeverslasten voor de marktsector en de werkgeverslasten voor de sector Gemeenten.

¹ De rekengroep bestaat uit ambtenaren Financiën en P&O van 1 gemeenten. Dit zijn ambtenaren van de gemeenten die zijn vertegenwoordigd in de onderhandelingsdelegatie van het CvA.

2.1 Technische ruimte

De technische ruimte wordt bepaald door het accres en door de ontwikkeling van de arbeidsvoorwaarden in de marktsector. De beide onderdelen wegen even zwaar. Dit kan als volgt schematisch worden weergegeven:

Technische ruimte =
+ 0,5 x technische ruimte "gemeentefonds"
+ 0,5 x technische ruimte "markt" gecorrigeerd met de ontwikkeling van de werkgeverslasten in de sector Gemeenten

In de volgende twee paragrafen leggen we uit hoe we de technische ruimte berekenen.

2.1.1 Doorwerking ontwikkeling van het gemeentefonds

Gemeenten zijn voor een groot deel van hun inkomsten afhankelijk van de gemeentefondsuitkering van het Rijk. De groei van het gemeentefonds (het gemeentefondsaccres) is gekoppeld aan de groei van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven. Grofweg gesteld komt het er op neer dat bij elke euro die het Rijk extra uitgeeft, er 18 cent meer naar het gemeentefonds gaat.

In de (groei van de) rijksuitgaven zit een component voor verwachte loon- en prijsstijgingen. Om nu een raming te maken van de 'ruimte' in het gemeentefonds voor de loon- en prijsstijgingen kan, in het licht van "gelijke trap op, gelijke trap af", voor de ontwikkeling van de accessen aangehaakt worden bij de prijsontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product (pBBP).

Met andere woorden: de technische ruimte "gemeentefonds" is gelijk aan de pBBP.

2.1.2 Doorwerking ontwikkeling van de arbeidsvoorwaarden in de marktsector

De technische ruimte uit de ontwikkeling van de arbeidsvoorwaarden in de marktsector wordt bepaald aan de hand van de twee volgende factoren:

1. de contractloonontwikkeling in de marktsector
 2. de sociale lasten van bedrijven (pensioen, wettelijke en bovenwettelijke sociale zekerheid)
- Deze factoren worden in ad 1 en ad 2 één voor één toegelicht.

Ad 1: de contractloonontwikkeling in de marktsector

De contractloonstijging is de loonstijging die de CAO voorschrijft. De gemeentelijke sector moet gelijke voet houden met de ontwikkeling van het contractloon in de marktsector. De werkgevers in de marktsector en de gemeentelijke sector dingen immers voor een deel naar dezelfde groep werkzoekenden.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de ontwikkeling van de (gemiddelde) contractloonontwikkeling in de marktsector in Nederland.

Tabel 1. Contractloonontwikkeling marktsector in procenten 2005-2009 (bron: Centraal Planbureau, decemberraming 2008)

Jaar	2007	2008	2009	2010
Contractloonstijging (t.o.v. voorgaand jaar)	1,8	3,5 (*)	3 (*)	1,5 (*)

(*) meest recente prognose

Ad 2: de werkgeverslasten van bedrijven voor pensioen, wettelijke en bovenwettelijke sociale zekerheid

Het CPB maakt jaarlijks ramingen van de ontwikkeling van de sociale lasten voor werkgevers in de marktsector (zie tabel 2). Deze ramingen betreffen de ontwikkeling van de wettelijke en bovenwettelijke werkgeverslasten voor (pré-)pensioen, loondoorbetaling bij ziekte, ziektekosten, werkloosheid en arbeidsongeschiktheid. Ook de ontwikkelingen in de afdrachtkortingen worden meegenomen in de berekening.

Tabel 2. Ontwikkeling van sociale lasten bedrijven in procenten 2004-2009 (bron: Centraal Planbureau, decemberraming 2008)

Jaar	2007	2008	2009	2010
Ontwikkeling sociale lasten bedrijven	-0,3	0,5 (*)	-0,25 (*)	0 (*)

(*) meest recente prognose

De sociale lasten voor werkgevers in de collectieve sector wijken enigszins af van de sociale lasten voor werkgevers in de marktsector. De ontwikkeling van de werkgeverslasten in de gemeentelijke sector stelt het CvA elke keer voorafgaand aan de onderhandelingen vast aan de hand van de ontwikkeling van alle werkgeverspremies die van belang zijn voor de gemeentelijke sector.

Het deel van de technische ruimte dat het gevolg is van doorwerking van de arbeidsvoorwaarden in de marktsector wordt als volgt bepaald:

+	contractloonsstijging marktsector (raming CPB)
+	ontwikkeling werkgeverslasten bedrijven (raming CPB)

=	technische ruimte "markt"
-	ontwikkeling werkgeverslasten gemeenten (berekening CvA)

=	technische ruimte "markt" gecorrigeerd

De ontwikkeling van de werkgeverslasten in de gemeentelijke sector stelt het CvA elke keer voorafgaand aan de onderhandelingen vast aan de hand van de ontwikkeling van alle werkgeverspremies die van belang zijn voor de gemeentelijke sector.

2.2 Beleidsmatige ruimte

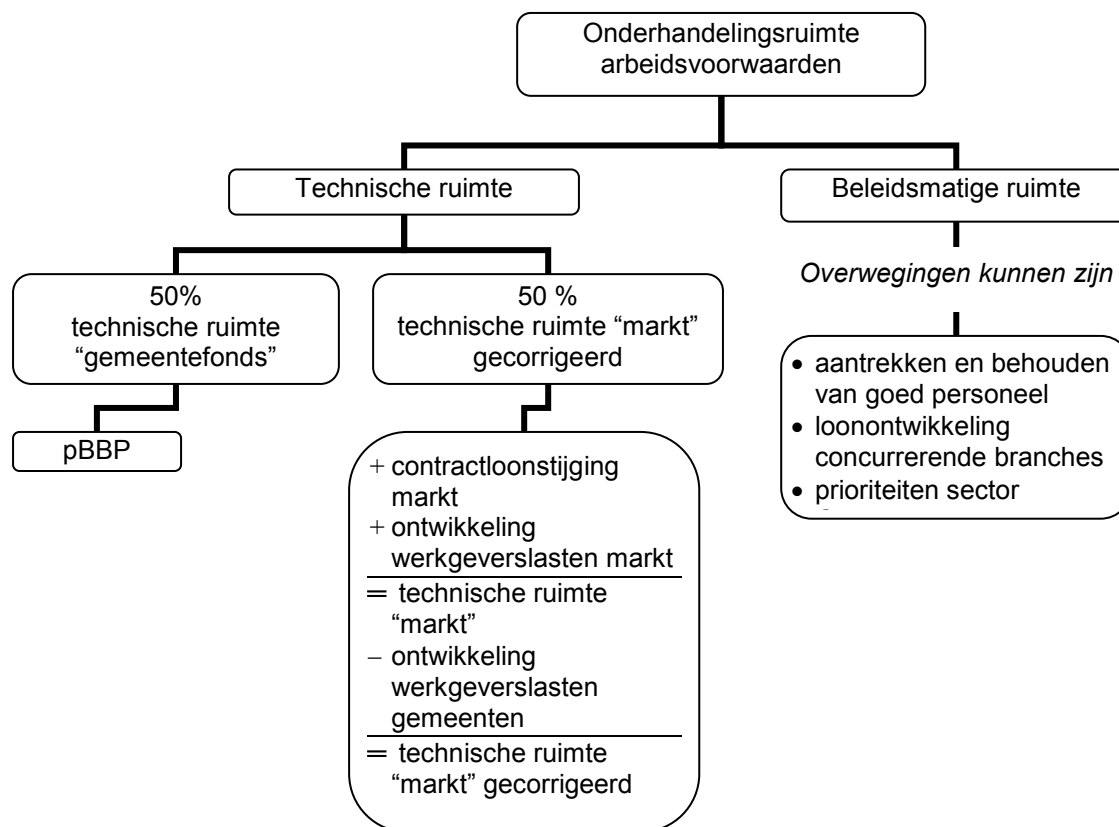
Op grond van beleidsmatige overwegingen kan het CvA besluiten om de uitkomst van het technische rekenmodel naar onder of naar boven bij te stellen. Voorbeelden van beleidsmatige overwegingen zijn:

- doelen als het aantrekken en behouden van kwalitatief goed gemeentelijk personeel, al dan niet in combinatie met schaarste op het voor gemeenten relevante deel van de arbeidsmarkt
- loonontwikkelingen in de zakelijke dienstverlening en andere "concurrerende branches" in relatie tot gemiddelde loonontwikkeling in de gehele marktsector
- de prioriteiten van de sector Gemeenten
- de financiële positie van gemeenten

2.3 Onderhandelingsruimte arbeidsvoorwaarden

Het resultaat van dit proces is de vastgestelde onderhandelingsruimte arbeidsvoorwaarden (technische ruimte + beleidsmatige ruimte), die het uitgangspunt is voor de inzet voor de arbeidsvoorwaardenonderhandelingen in 2009. De ruimte houdt rekening met de loonontwikkeling in de marktsector, de financiële ruimte in het gemeentefonds en beleidsprioriteiten.

2.4 Schematische samenvatting

3. De arbeidsvoorwaardenonderhandelingen in 2009

De huidige CAO Gemeenten loopt tot 1 juni 2009. Allereerst wordt de arbeidsvoorwaardennota voorgelegd aan de leden en vervolgens formeel vastgesteld door het CvA en het bestuur van de VNG. Hierna maakt het CvA de onderhandelingsinzet bekend aan de vakorganisaties door middel van de inzetbrief. Deze zal een meer gedetailleerde uitwerking zijn van de arbeidsvoorwaardennota en de uitkomst van de ledenraadpleging.

In april 2009 komt het Centraal Economisch Plan (CEP) van het CPB over 2009 uit, met daarin de ramingen voor de contractloonontwikkeling en de ontwikkeling van de sociale lasten. Op basis van deze cijfers maakt het CvA een eerste berekening voor de vaststelling van de onderhandelingsruimte voor het jaar 2009. Bij het bepalen van de onderhandelingsruimte voor de jaren na 2009 dienen eerder genoemde onderdelen van het referentiemodel te worden geraamd voor de looptijd van het nieuwe akkoord.